

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi
saara.jarvela@stm.fi

Viite STM007:00/2016
Lausuntopyyntönne vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän loppuraportista

TIETOSUOJAVALTUUTETUN LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetun lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan säädettäväksi laki vakuutusten tarjoamisesta.

YLEINEN OSA – HENKILÖTIETOJEN SUOJASTA SÄÄTÄMINEN

EU:n yleinen tietosuoja-asetus

Henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntökehikko on muuttumassa. Tällä hetkellä on meneillään siirtymäaika, jona valmistaudutaan soveltamaan [EU:n yleistä tietosuoja-asetusta](#). Asetuksen soveltaminen alkaa 25.5.2018, ja se on siitä lähtien lainsäädännön hierarkiassa direktiivien ja kansallisen lain yläpuolella. Kaikessa lainsäädäntötyössä on jo nyt syytä ottaa huomioon asetuksesta johtuvat reunaehdot kansalliselle lainsäädännölle.

Kansallista henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä voidaan jatkossa pitää voimassa vain niiltä osin, kuin se asetuksessa nimenomaisesti sallitaan, ja niiltä osin, kuin säännökset ovat välttämättömiä yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten täydentämiseksi. Kansallista liikkumavaraa on mm. silloin, kun tietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin, 9 artiklaan (erityisiä henkilötietoryhmiä koskevat tiedot), tai 10 artiklaan (rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittely). Lisäksi asetuksessa on useita artiklakohtaisia täsmennyksiä kansallisesta liikkumavarasta. Lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtaista asetettuun tavoitteeseen nähden. Lisäksi lainsäädännön on oltava selkeää ja täsmällistä ja sen soveltamisen ennakoitavaa.

Komissio on yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoa koskevan työn yhteydessä toistuvasti painottanut, että kansallista liikkumavaraa tulee käyttää hyvin rajatusti. Tietosuoja-asetuksen määritelmiä ei saa määritellä uudelleen ja suoraa toistamista tulee välttää. Viittaukset asetukseen ovat kuitenkin mahdollisia. Kaikessa kansallisessa lainsäädäntötyössä on huomioitava asetusinstrumentin tarkoitus eli se, että asetusta tulee soveltaa yhdenmukaisesti jäsenvaltioissa. Kansallinen asetusta tarkentava lainsä-

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

däntö voi vaarantaa tämän keskeisen tarkoituksen. On myös otettava huomioon, että tietosuojasetus ei ole minimidirektiivi.

Nyt käsillä olevan esityksen sisältämä henkilötietojen käsittely on luonteeltaan sellaista, että se kuuluu tietosuojasetuksen soveltamisalaan. Näin ollen esitykseen sisältyviä säännöksiä on peilattava tietosuojasetukseen, sekä erityisesti asetuksen sallimaan kansalliseen liikkumavaraan. Lainsäätäjän tulisi tunnistaa suunnitellulle henkilötietojen käsittelylle peruste myös tietosuojasetuksesta, jolloin lainsäädännöllinen liikkumavara on mahdollista arvioida.

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan lausuntokäytäntö

Lakiehdotusta on tarkasteltava myös perusoikeusnäkökulmasta. Euroopan unionin perusoikeuskirjan rinnalla on huomioitava kansallinen perustuslaki ja perustuslakivaliokunnan sekä hallintovaliokunnan lausuntokäytäntö. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tällaista sääntelyä yleensä katsonut, että sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n kannalta. Sen 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa tämän säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Kysymys on kaiken kaikkiaan siitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa.

Valiokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (ks. esim. [PeVL 17/2016 vp](#), s. 6—7 ja siinä viitatu lausunnot).

Henkilötietojen suojan kansallisen sääntelyn tarpeesta suhteessa yleiseen tietosuojasetukseen perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan [PeVL 38/2016 vp](#) seuraavaa: ”Valiokunnan käsityksen mukaan estettä ei ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla”.

ERITYINEN OSA – YKSITYISKOHTAISET HUOMIOT

6 §, Vakuutusedustajarekisteri ja rekisteröintihakemus

Esityksen mukaan Finanssivalvonnan on ylläpidettävä ajantasaista sähköistä vakuutusedustajarekisteriä. Esityksen 7 §:n mukaan rekisteriin merkitään sekä luonnollisia henkilöitä että oikeushenkilöitä. Ehdotetussa sääntelyssä on siten luonnollisten henkilöiden osalta kyse myös henkilötietojen käsittelystä.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	

Yhteys keskitettyyn sähköiseen rekisteriin

Esityksen mukaan *Finanssivalvonnan on huolehdittava siitä, että Finanssivalvonnan verkkosivustolta on yhteys Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ylläpitämään keskitettyyn sähköiseen rekisteriin*. Esityksestä ei täysin selviä, mitä tällä tarkoitetaan. Jos asiassa on kyse esim. henkilötietojen luovuttamisesta ja erillisestä käyttötarkoituksesta, pyydämme kiinnittämään huomiota eduskunnan valiokuntien kannanottoihin, joiden mukaan em. seikoista on säädettävä kattavasti ja yksityiskohtaisesti lain tasolla.

7 – 8 §, Luonnollisten henkilöiden rekisteröinti sähköisesti saatavilla pidettävään rekisteriin

Esityksen 7 §:n mukaan *Finanssivalvonnan on rekisteröitävä hakija vakuutusmeklariksi tai sivutoimiseksi vakuutusmeklariksi, jos ---*

6) vakuutusedustajaksi rekisteröinnin hakija on oikeushenkilö, sen palveluksessa olevista, vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään 30 prosenttia rekisteröidään vakuutusmeklareiksi.

Samoin 8 §:n mukaan *muilta kuin rekisteröintiä sivutoimiseksi asiamiehiksi hakevilta oikeushenkilöiltä, luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitetuilta luottolaitoksilta ja sijoituspalvelulaissa tarkoitetuilta sijoituspalveluyrityksiltä edellytetään, että oikeushenkilön palveluksessa olevista, suoraan vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään 30 prosenttia rekisteröidään asiamiehiksi.*

Rekisteröitymisestä näyttäisi näin ollen tulevan osalle vakuutusedustajien työntekijöistä työhön liittyvä velvoite. Henkilötietojen käsittelystä säädettäessä tulee tässäkin kiinnittää huomiota valiokuntien em. linjauksiin siitä, mistä seikoista on säädettävä kattavasti ja yksityiskohtaisesti lain tasolla.

13 §, Tietojen saatavilla pitäminen

[Perustuslakivaliokunnan lausunto 2/2017](#) on olennainen myös nyt valmisteilla olevan lain kannalta. Valiokunta on tuossa lausunnossaan pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa ehdotetulla tavalla julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp, s. 4/II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että ehdotetun kaltaisesta internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina.

14 §, Hyvämaineisuus

Esityksen 13 §:n mukaan vakuutusentarjoaja selvittäisi palveluksessaan olevien 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden hyvämaineisuuden (rikos- ja sakkorekisteritiedot). Saamamme tiedon mukaan lainsäätäjä on jo havainnut tarpeen muuttaa ehdotusta tältä osin. Käsityksemme mukaan esimerkiksi tilanne, jossa työnantaja pyytäisi työntekijää toimittamaan nähtäväksi rikosrekisteriotetta, jonka henkilö on itse tarkas-

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	

tusoikeuden perusteella saanut oikeusrekisterikeskukselta, ei olisi lainmukaista menettelyä työnantajan toimesta. Ohessa on linkki tietosuojavaltuutetun asiaa käsittelevään kannanottoon. [Rikosrekisteritietojen tarkastaminen työelämässä](#)

60 §, Rikkomuksista ilmoittaminen

Esityksen 60 §:stä seuraisi vakuutusten tarjoajalle velvollisuus pitää whistleblowing-järjestelmää. Kolmannen momentin mukaan *Sen lisäksi, mitä henkilötietolaissa säädetään, edellä 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen kohteena olevalla rekisteröidyllä ei ole tarkastusoikeutta 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin, jos tietojen antaminen voisi haitata epäiltyjen rikkomisten selvittämistä. Ilmoituksen kohteena olevan rekisteröidyn oikeuksista säädetään henkilötietolaissa.* Jatkossa tämä tarkoittaisi sitä, että säännöksellä rajoitettaisiin ainakin tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa säädettyä rekisteröidyn oikeutta saada pääsy tietoihinsa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyn oikeuksia voi kansallisesti rajoittaa vain siten, kuin sen 23 artiklassa ja IX luvussa säädetään. Jatkovalmistelussa on syytä määritellä, mihin asetuksen kohtaan em. rajoitus perustuu. Lisäksi on varmistuttava, että kyseisen artiklan mukaiset rajoitusedellytykset täytetään.

Lisätiedot

Lisätietoja asiassa antaa tarvittaessa allekirjoittanut ylitarkastaja numerossa 029 5666794.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Johanna Järvinen

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	
